

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.429.2024
Warszawa, 15 stycznia 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6699 złożoną przez Pana posła Dariusza Mateckiego *w sprawie przeciwdziałania rosnącemu zadłużeniu Polaków poprzez tzw. chwilówki i pożyczki gotówkowe*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje przygotowane w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Na wstępie należy podkreślić, że jednym z celów Rady Ministrów jest promowanie wśród obywateli unikania nadmiernego zadłużenia oraz rozwijania kultury oszczędzania i inwestowania. Kwestie te znalazły odzwierciedlenie w Krajowej Strategii Edukacji Finansowej¹ (w dalszej treści: Strategia), przyjętej przez Radę Ministrów 25 czerwca 2024 roku.²

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów, budowanie stabilności finansowej obywateli odbywa się m.in. poprzez edukację finansową, dzięki której mogą oni zdobyć kompetencje finansowe umożliwiające zwiększenie swojej odporności finansowej na nieprzewidziane wydarzenia w gospodarce (np. wysoka inflacja) lub w życiu prywatnym (np. utrata pracy).

¹ <https://www.gov.pl/web/finanse/krajowa-strategia-edukacji-finansowej>

² Uchwała Rady Ministrów nr 71 z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej „Krajowa Strategia Edukacji Finansowej. Polityka na rzecz rozwijania kompetencji finansowych”.

Odpowiednie kompetencje finansowe pozwalają też na osiągnięcie dobrostanu finansowego, który rozumiany jest jako sytuacja materialna, w której m.in. bez problemu realizowane są terminowo wszystkie zobowiązania finansowe, unika się nadmiernego zadłużenia oraz posiada się oszczędności na nieprzewidziane wydatki, czy na wypadek utraty stałego źródła dochodów.

Cele Strategii dotyczą całego społeczeństwa, ale wskazują też priorytetowe grupy docelowe. Pierwszy plan wdrażania Strategii wskazuje konsumentów narażonych na nadmierne zadłużenie lub już nadmiernie zadłużonych jako jedną z grup osób, które wymagają pilnego wsparcia w zakresie edukacji finansowej. Pozostałe grupy priorytetowe obejmują m.in. dzieci oraz młodzież i ich rodziców/opiekunów, a także nauczycieli czy gospodarstwa domowe o niskich dochodach.

W pierwszym planie wdrażania Strategii przewidziano realizację 23 działań. Są wśród nich działania mające na celu przeciwdziałanie nadmiernemu zadłużeniu, np.:

- realizacja programów edukacji finansowej dla grup docelowych, które mogą być narażane na trudności finansowe. Programy te będą koncentrować się na podstawowych umiejętnościach finansowych, takich jak: planowanie budżetu domowego, zarządzanie finansami osobistymi, oszczędzanie, konieczność posiadania odpowiedniego ubezpieczenia, racjonalne zaciąganie zobowiązań i zarządzanie nimi;
- nawiązanie współpracy z instytucjami pomocy społecznej lub organizacjami udzielającymi porad w zakresie zadłużenia, w celu wypracowania sposobów dostarczania treści edukacji finansowej osobom borykającym się z problemami zadłużenia;
- opracowanie i przeprowadzenie szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych na temat różnego rodzaju ryzyka związanego z zaciąganiem kredytów i pożyczek oraz nadmiernym zadłużeniem, jak również na temat znaczenia tworzenia „buforów” finansowych lub pozyskania ubezpieczenia w celu ochrony odporności finansowej gospodarstw domowych w sytuacji nieoczekiwanych zdarzeń finansowych.

Przechodząc do omówienia regulacji rynku usług pożyczkowych, zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów, należy zauważyć, że umowy o kredyt lub pożyczkę pomiędzy

konsumentem a bankiem, Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową lub instytucją pożyczkową są zawierane na podstawie ustawy z dnia 12 maja 2011 r. *o kredycie konsumenckim* lub ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – *Prawo bankowe*. Te umowy są konsekwencją ściśle określonego procesu, który jest inicjowany przez potencjalnego kredytobiorcę (konsumenta).

Konsument podlega procesowi weryfikacji oraz ocenie zdolności kredytowej. Umowa o kredyt powinna spełniać wymogi wskazane w art. 69 ust. 2 ustawy – *Prawo bankowe* lub w Rozdziale 3 ustawy o kredycie konsumenckim.

Szczegółowo obowiązki kredytodawców oraz pośredników kredytowych w odniesieniu do kredytu konsumenckiego reguluje natomiast ustawa o kredycie konsumenckim. W myśl przepisów wskazanej ustawy, instytucje pożyczkowe przed rozpoczęciem działalności pożyczkowej mają obowiązek uzyskania wpisu w rejestrze instytucji pożyczkowych. Rejestr ten prowadzi – na podstawie art. 59ab ust. 1 ustawy – Komisja Nadzoru Finansowego. Rejestr jest udostępniany na stronie internetowej Komisji.

Wpis do rejestru następuje na wniosek podmiotu zamierzającego prowadzić działalność pożyczkową, przy czym oprócz danych identyfikacyjnych (nazwa, siedziba i adres spółki, imiona i nazwiska oraz numery PESEL członków zarządu, numer w Krajowym Rejestrze Sądowym i numer NIP), dodatkowo załącza się zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności władz spółki w zakresie wskazanych przestępstw.

Dodatkowo, w celu zapewnienia kompletności i jak najszerzej ochrony osób będących klientami pozabankowych podmiotów pożyczkowych, obowiązkiem wpisu w rejestrze pośredników kredytowych, o którym mowa w ustawie z dnia 23 marca 2017 r. *o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami*, zostali objęci również pośrednicy kredytu konsumenckiego. Uzyskanie wpisu do rejestru stanowi niezbędną przesłankę wykonywania działalności w zakresie pośrednictwa kredytu konsumenckiego.

Przepisy mające na celu ochronę osób korzystających z usług podmiotów udzielających świadczeń pieniężnych zostały zawarte również m.in. w Kodeksie cywilnym. W Kodeksie jest określona maksymalna wysokość kosztów pozaodsetkowych w umowie pożyczki zawieranej z osobą fizyczną i niezwiązanej bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby. Z kolei w ustawie o kredycie konsumenckim jest określona maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oraz jest przewidziany wymóg badania przez instytucje pożyczkowe zdolności kredytowej osoby ubiegającej się o kredyt konsumencki w oparciu o dane udostępnione przez biura informacji gospodarczej albo inne instytucje upoważnione do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji niezbędnych do oceny zdolności kredytowej konsumenta (np. BIK).

Ponadto, zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim, Komisja Nadzoru Finansowego sprawuje nadzór nad działalnością instytucji pożyczkowych. Instytucje pożyczkowe są zobligowane do przekazywania Komisji Nadzoru Finansowego kwartalnych i rocznych sprawozdań z działalności w zakresie udzielania kredytu konsumenckiego, obejmujących informacje m.in. o:

1. udzielonych kredytach konsumenckich, wartości, strukturze terminowej i walutowej oraz opóźnieniach w spłatach;
2. zawartych umowach o kredyt konsumencki, w tym ich liczbie, rodzajach oraz statusie;
3. liczbie klientów, którym udzielono kredytu konsumenckiego;
4. łącznych przychodach uzyskanych z działalności w zakresie udzielania kredytu konsumenckiego z wyodrębnieniem przychodów uzyskanych w związku z kosztami pozaodsetkowymi kredytu (art. 59dg ustawy).

Komisja Nadzoru Finansowego posiada instrumenty prawne, pozwalające na skuteczną realizację ustawowych zadań. Komisja w razie stwierdzenia np., że działalność instytucji pożyczkowej, w tym również prowadzona z udziałem pośrednika kredytowego, jest wykonywana z naruszeniem ustawy lub wbrew warunkom określonym w ustawie może m.in. nałożyć na instytucję pożyczkową administracyjnej kary pieniężnej w wysokości do 15 000 000 zł lub wykreślić instytucję pożyczkową z rejestru instytucji pożyczkowych

oraz jeżeli jest wpisana jednocześnie do rejestru pośredników kredytu konsumenckiego – także z tego rejestru.

Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, dotyczące nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego nad działalnością instytucji pożyczkowych, weszły w życie z dniem 1 stycznia 2024 r. Zgodnie z decyzją ustawodawcy ocena ich funkcjonowania powinna być dokonana w terminie czterech lat od wejścia w życie, to jest do 1 stycznia 2028 r. Dopiero po dokonaniu ewaluacji funkcjonowania ustawy można będzie ocenić, czy jej cele zostały osiągnięte oraz jakie wywołały skutki.

Celem ewaluacji jest bowiem ocena czy problemy, które były przyczyną wprowadzenia aktu prawnego zostały rzeczywiście rozwiązane oraz czy dany akt prawny funkcjonuje prawidłowo, albo wymaga nowelizacji. Jeśli w ramach ewaluacji zidentyfikowane zostaną elementy regulacji, które wymagają poprawy, wyniki tej analizy stanowiąc będą punkt wyjścia do opracowania OSR ex-ante do nowelizacji regulacji.

Aktualnie, wobec stosunkowo krótkiego okresu obowiązywania przepisów o nadzorze Komisji Nadzoru Finansowego nad instytucjami pożyczkowymi (od 1 stycznia 2024 r.) dokonanie ich oceny wydaje się przedwczesne.

Ministerstwo Sprawiedliwości nie posiada danych statycznych dotyczących liczby osób, które popadły w zadłużenie. Ministerstwo gromadzi informacje statystyczne o działalności sądów powszechnych, w tym związane głównie z działalnością orzeczniczą sądów. Zakres gromadzonych danych jest uzależniony od budowy sądowych sprawozdań statystycznych. Sprawozdania z przyczyn obiektywnych nie oddają każdego aspektu funkcjonowania sądów powszechnych, stąd brak możliwości przekazania statystyk, o których mowa w interpelacji.

Z wyrazami szacunku Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/